

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane kopije itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrť leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

„Regulacija“ učiteljskih plač v kranjskem dežel-nem zboru.

Deželni poslanec dr. Triller in tovariši so v zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega vložili nujni predlog glede regulacije plač kranjskega učiteljstva. Ta nujni predlog je bil kar izročeu finančnemu odseku, da poroča o njem v javni seji. Takrat bi prišlo do utemeljevanja. Bilo je pripravljenega mnogo gradiva, ki bi pokazalo naravnost grozno sliko materialnega položaja kranjskega učiteljstva. In zdravstvenega tudi, ker je to posledica prvega.

Vršila se je pretekli petek v deželnem zboru, ko je bil na dnevnem redu proračunski provizorij, politična debata. Tu bi bila prilika, da se govori tudi o gmočnem vprašanju učiteljstva, prav tako že v četrtak, ko je bil v razpravi nujni predlog glede reforme deželnih šolskih zakonov.

A nihče ni izprožil takrat tega vprašanja, ker je pač vsakdo mislil, da pride v soboto na dnevni red dr. Trillerja in tovarišev nujni predlog.

Prišla je sobota, zasedanja zadnji dan. Poslanci, ki so vložili omenjeni nujni predlog, so pregledali dnevni red, a nujnega predloga ni bilo na njem!

V zbornici vpraša pred začetkom seje dr. Triller gospoda deželnega glavarja pl. Šukljeta, kaj je z njegovim nujnim predlogom. Poudarja, da je vprašanje o regulaciji učiteljskih plač pač vsaj tako nujno in aktualno, kakor so druga vprašanja. Zahteval je precizne izjave, kaj misli s tem. — Deželni glavar odgovori približno tako: „Ker niso predlagatelji zahtevali, naj se razpravlja o nujnem predlogu v določenem času — v 24 ali 48 urah — ampak še v tem zasedanju, nisem postavil nujnega predloga na dnevni red, ker ne bo danes konec zasedanja, temveč bo deželni zbor samo odgođen. O predlogu bo mogoče razpravljati, kadar se zopet snide deželni zbor.“ — Oglasi se dr. Krek. Pravi, da je finančni odsek njemu poveril poročilo o tem nujnem predlogu, a zapisnikar finančnega odseka — dr. Lampe — je pozabil o tem obvestiti g. deželnega glavarja. G. glavar vzame to izjavo v vednost ter pravi, da pride nujni predlog v razpravo še danes — v soboto — še bo čas. — Vršila se je debata o aneksiji Bosne in Hercegovine. Ura je šla na 7. zvečer. Dr. Krek, ki naj bi poročal o tem predlogu, je šel iz dvorane, deželni predsednik baron Schwarz je naznanil odgođenje deželnega zbora, deželni glavar pl. Šuklje je zaključil sejo, in tako ni bilo časa za razpravo o regulaciji učiteljskih plač!

Na tak čisto poseben in res nenavaden način se je rešilo to vprašanje kruha in eksistence učiteljstva v deželnem zboru kranjskem dne 16. januarja leta 1909. po Kristovem rojstvu!

Vse kranjsko učiteljstvo je hrepeneče čakalo na to zasedanje. „Slomškova zveza“ je na zborovanju o Božiču obljubljala vsaj draginjsko doklado. Zgodilo se ni nič, vse je padlo v vodo, in sicer po zaslugi večine deželnega zbora — poslancev S. L. S., med katerimi sta

tudi dva ljudskošolska učitelja. Učiteljstvu ne kaže sedaj drugega, nego do prihodnjega zasedanja — trpeti in stradati. Potem se to trpljenje in stradanje zopet lahko podaljša za nedoločen rok!

Če je bilo sklenjeno v tem zasedanju posojilo 10.000.000 K v melioracijske namene je to prava figa. Če bi vzeli še en milijon zraven, da bi rešili kranjsko učiteljstvo trpljenja in stradanja, bi deželo hudič vzel. Da ostane dežela naj pogine učiteljstvo, ker za oba ni ob-stanka. Če poginemo mi — prava reč! Saj smo samo učitelji in učiteljice!

Škoda, da se je zgodilo tako! Zakaj raz-prava bi bila gotovo zanimiva, in deželnemu odboru bi bila začrtana pot, ki se naj je drži, da pride regulacija učiteljskih plač do končne rešitve. Pokazalo bi se mu tudi, kam se naj obrne, da dobi za to regulacijo vsaj del potrebnega pokritja. Da ne ostane vse to prikrito in zamolčano, smo v položaju, da obvestimo tem potom javnost o nameravanih predlogih. Pooblašeni smo tudi izjaviti, da se pripravljva na deželni odbor spomenica, ki obrazloži položaj kranjskega učiteljstva, ker ni bilo to ob danih in zgoraj navedenih razmerah mogoče storiti v deželnem zboru!

Vsebina predlogov je:

I.

1. Deželnemu odboru bodi naloga:

- a) da izdela do prihodnjega zasedanja deželnega zbora zakonski načrt o regulaciji učiteljskih plač v tem smislu, da bodo te plače enake plačam vsakokratnega XI.—VIII. činovnega razreda državnih uradnikov;
 - b) da določi službeno dobo učiteljstva na 35 let v smislu § 56. drž. šol. zakona iz leta 1869;
 - c) da določi učiteljicam enake plače kakor učiteljem.
2. da se opravilne doklade odmerijo za enorazrednice po 200 K, za vsako dvorazrednico in večrazrednico pa tolikokrat po 50 K več, kolikor je razredov, oziroma paralelek;
3. da se provizorična in vojaška leta uštejvajo v službeni čas.
4. Dokler se to ne zgodi, naj se da vsemu učiteljstvu — učiteljem in učiteljicam, oženjenem in samskim — 50% draginske doklade, ki se računa od temeljne plače!

II.

Deželni odbor naj do prihodnjega zasedanja deželnega zbora prouči zakonski načrt o uvedbi kulturnega davka, ki se razteza na hranilnice, zadruge in banke ter obremenjuje njih rezervne fondе v šolske namene.

III.

Deželni zbor prosi slovenske državne poslance, naj delujejo na to, da se sprejme Eppingerjev predlog: Država pomaga deželam sanirati deželne finance na ta način, da država prevzame polovico stroškov za vzdrževanje ljudskega šolstva in učiteljstva.

IV.

Deželni zbor prosi slovenske državne poslance, naj delajo na to, da se sklene k § 55. državnega šolskega zakona iz l. 1869. dodatek: Kot minimalni dohodki učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah imajo v-ljati tisti do-

hodki, ki jih imajo pri plači in penziji državni uradniki vsakokratnega XI., X., IX. in VIII. činovnega razreda.

* * *

O sklepih deželnega zbora kranjskega, ki se tičejo šolstva in učiteljstva, poročamo prihodnjič.

Še enkrat izpraševalne komisije.*

Javna tajnost je sicer, da so usposobljenostne izkušnje, ki se vrše po naredbi naučnega ministrstva meseca maja in novembra vsakega leta kakor po drugih, tako tudi na c. kr. moškem učiteljskem v Kopru jako problematiške vrednosti ter so bile kot take predmet že marsikateremu zasebnemu razgovoru, vendar se ni še vzdigoval v javnosti prah zaradi njih. Da ni do tega prišlo, je vzrok ono izjemno in zasilno stanje, ki vlada že več let na učiteljskem in ga smatramo le za prehodno, prepričani, da se celotno vprašanje temeljito reši v najkrajšem času, a dalje je — razen indolence prizadetega učiteljstva samega — vzrok tudi to, da ni postopanje izpraševalne komisije izzvalo doslej še nikakršnega javnega razmotrivanja. Ako bi se kaj takega zgodilo, bi prišle na dan brzkone stvari, o katerih bi bilo bolje molčati, ako že ne iz splošnih, pa vsaj iz posebnih ozirov.

Toda naj se nas ne razume napačno! Nikakor nečemo s kakršnimikoli trditvami dolžiti ali sumničiti izpraševalne komisije. Krivda te je le dozdevna, navidezna in prav zaradi tega poudarjamo, da je glavni krivec vlada, ki stremi za nizkim smotrom, da ustvarja deželi slabotno in svoji nalogi nedoraslo učiteljstvo. Vlada ve dobro, kaj dela. Kolikor je namreč njena taktika glede odrekanja šol nasilna in — dasi veliko računa na elastičnost ljudske volje — nevarna, toliko je njeno. drugo profilaktičko postopanje zanje hvaležnejše, ker je zahrbtno in nenadzorovano ter dožene na ta način sigurneje, a zraven tega brez zapletljajev in odpora svoj namen. Da je našim vladam veliko ležeče na tem, smo prepričani že davno, da pa jo naši zastopniki tako dobrodušno puste v njenih kalnih vodah in zahrbtnih računih, to nam je vsekakor težje umevno, ker je nenravno in kar kaže podcenjevanje ali bolje: nerazumevanje, kaj je ljudstvu dobro učiteljstvo.

Ne grem dalje, ker bi moral sicer ostreje apostrofirati, a tudi ne morem, ker se pravkar napisano nanaša preveč na ustroj učiteljskega samega, ki mu daje visoko ministrstvo preko glav naših poslancev nesposobne učne osebe ali pa jim jemlje z disciplinarnim nameščenjem vsakršno veselje do dela. Tudi ni moj namen govoriti še dalje, kako občutno nas vlada, čeprav neopazno, oškoduje s tem, da je sistematiško pri delu napraviti naše ljudsko šolstvo sušičavo in brezmočno; trdim le, da nam še ne more in ne sme zadostovati, ako imamo sploh kaj, temveč, da smo vedno pozorni tudi na kvaliteto tega, kar nam vlada milostno prepušča. Obrniti torej oči poklicanih tja, kjer sta njihov vpliv in moč tisočkrat potrebnejša kot pa pri velodromskih prireditvah in izposlovanju do-

*) Članek pomotoma zakasnel.

Uredn.

voljenj za demonstracijske obhode, to je prvi povod dopisu, drugi pa leži v tem, da ima tudi učiteljstvo — oprostite! — svoj ponos, ki se sicer pusti upogniti, a le do gotovih mej in ne več.

Molčali bi ter se uživali docela v prepričanju, da morajo biti učiteljski usposobljenostni izpiti prav taki, kakršni so na zgoraj omenjenem učiteljskem, dasi smo še kdaj gotovi, da so gg. člani komisije, lahko tudi najizbornejši profesorji in akademiško temeljito izobražene osebe, a da ljudske šole (razen enega, ki je res šolnik) z vsemi njenimi težnjami niti teoretiško, toliko manj pa praktičko poznajo, da niti ne govorim o specialni metodiški posameznih učnih disciplin. Istotako ne bi omenjali, da so usposoblj. izkušnje predvsem praktičkega značaja ter se morejo raztezati na kandidatovo znanje le o ljudskošolski vzgoji, šolski disciplini in higieri, kakor tudi na metodiško obravnavo ljudskošolskih učnih predmetov — kar se od strani nekaterih članov premalo, oziroma nič ne uvažuje — ako se ne bi primeril slučaj, spričo katerega je težko ohraniti obzirnost in kar ne sme ostati neodgovorjeno.

Pri zadnjem usposabljanju ljudskošolskih (in meščanskih) učiteljev je namreč izpraševalna komisija — omenjam, da znatno reducirana v svojem prvotno določenem sestavu — kakor v zasmeh priznala enemu izprašanih učiteljev izpričevalo s neverjetnim dostavkom, da je dotični sicer usposobljen, toda nesposoben za službo ljudskošolskega učitelja. Ker pa je delokrog izpraševalne komisije vsekakor natančno določen in menda ne sodi v njeno področje raziskovanje telesnega zdravja, je zaključek povsem naraven, da je v onem famoznem pristavku govora o metodiški in nikakršni drugi sposobnosti, oziroma nesposobnosti. Kolikvega pomena pa je potem ves slučaj, je v prvem trenutku težko razvidno. —

Komisija bi bila seveda le dosledna, ako bi postavila svojo pripombo v usposobljenostno izpričevalo dotičnega nesposobnega usposobljenca. Ker je pa kaj takega nemogoče in ker se je komisija čutila preslabotno odreči nesposobnemu (po njenem naziranju) učitelju kvalifikacijo, je jasno dokazala, da se docela zaveda o nezanesljivosti svojih lastnih uradnih sklepov ter da nima sposobnosti za poverjeni ji posel.

Prepričana je torej kvečjemu, da ni njena naloga preiskovati (poudarjam: v nezadostujočem času) znanje kandidatov, ampak edino le usposabljanje, to je izdajati učiteljem izpričevala, dokument, s katerim imajo pravico zahtevati stalno službeno nameščenje i. dr. Vsi pogoji pa, ki naj odločajo, so pri tem postopanju potisnjeni v stran, in merodajna je le samovolja komisije, ki razpolaga s svojo močjo ne po predpisih, temveč popolnoma poljubno. O zakonitosti ni torej več govora. Toda čim si je dovolila komisija toliko svobode ter začela usposabljanje nesposobne, v onem trenutku nima izdano izpričevalo več vrednosti izpričevala, a istotako ne more imeti zakonite vrednosti tudi vseh ostalih 11 izpričeval, ki jih je izdala izpraševalna komisija v enakem sestavu. Potemtakem je torej dvanaest neveljavnih dokumentov že v cirkulaciji, a za njimi pridejo

še drugi, ako se komisija kakorkoli ne preustroji. Do tega časa pa je komisija nezakonita, ker si je sama odvzela zakonitost. —

Naj zadostuje! Nismo napisali teh vrstic z namenom, da bi komu kaj očitali ali pa da bi ga celo obdolževali — ne! — Pribiti smo hoteli le dejstvo, kako daleč je mogoče zaiti in kaj se vse lahko primeri, dokler je vladi naše šolstvo tako silno pri srcu. Trdimo sicer, da ne more nihče zahtevati od gg. komisarjev objektivnosti, ko pa ne poznajo zadostno metodike posameznih predmetov in da je vladi ta slaba stran učiteljskih profesorjev indiferentna, vso krivdo pa vračamo na vlado, oziroma na one naše zastopnike, ki naj bi prvi izčistili račune, a nimajo — žalibog — smisla za to.

Ako nam že nedostaje moči, da bi razpolagali poljubno s svojim lastnim šolstvom, bi pa lahko poskrbeli, da je to, kar se nam da, zdravo v svojem jedru.

Gre, kakor vidimo, tudi v tem oziru na bolje, saj šteje novoimenovana kastavska komisija med osmerico članov kar 5 ljudskošolskih (vsaj bivših) učiteljev. Dokler pa ni preustrojena v takem smislu tudi izpraševalna komisija za slovensko primorsko učiteljstvo na slovenskem moškem učiteljskem, pa naj ima sedež že kjer si koli bodi, dotlej so usposobljenostni izpiti za nas nonsens, dotlej so — humbug.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Posavski krožek je imel sestanek dne 13. prosinca pri Jermanu v Krškem.

Sklicatelj g. nadzornik Stiasny je pozdravil navzoče in imenoval za starost tovariša Humka. Tudi za izpolnitev resnega dela tega krožka je skrbel g. sklicatelj. Predaval nam je o računstvu v ponavljalni šoli. V svojih izjavah je poudarjal, da se je osobito pri računstvu držati gesla: „Iz življenja za življenje.“ Ker so v tem smislu naše sedanje računice nedostopne, je treba predvsem preosnovne računice. G. nadzornik namerava to sam dejanski izvršiti. — Vsi slušatelji so z zanimanjem poslušali predavanje. Razvila se je nato precej živahna debata.

Tov. Hočevar je predlagal naj bi pri kroških izostale pedagoške razprave, ki se jih naučimo pri društvenih zborovanjih. Na njih mesto naj stopijo poljudna znanstvena predavanja v svrhu naše splošne naobrazbe in razgovori o socialnem delovanju. Krožki naj bi ne imeli značaja zborovanj, ampak prijateljskih sestankov. Večina tovarišev in tovarišice pa se je izreklo za pedagoška predavanja.

Nato se je oglašil tov. starosta in je bodril k razširjanju lista „Domače ognjišče“, pozivljaj te tovariše in tovarišice, naj vsak po svoji moči pripomore k resnemu in zabavnemu delu krožkov. Pozdravil je tudi tov. nadučitelja Cvirna iz Leskoveca, ki je bil prvič v naši sredini. Razveselil nas je tudi z neko zanimivo sliko iz življenja učitelja „Teofila Kluka“. Zlasti s sarkastičnimi opazkami v „oklepaju“ je povzročil mnogo smeha.

Potem pa smo se po stari navadi dobro imeli in nabrali za uč. konvikt 5 N — da bo g. urednik zadovoljen z nami. Če bode imela njegova opazka povsod takšen vpliv, potem bi bilo dobro, da jo naredi pri vsakem poročilu.*)

Prihodnji krožek skliče tov. nadučitelj Jamšek.

Štajersko.

Slovenjebistriško učit. društvo je imelo svoj redni občni zbor dne 14. t. m. v Slov. Bistrici. Predsednik tov. Jos. Korkl pozdravi v svojem nagovoru zborovalce specialno pa novo članico gđ. Milico Lendovskovo iz Črešnjave.

O okrožnici za volilni sklad je poročal tov. Krotky in obenem razpečal večje število med navzoče.

V svojem letnem poročilu je omenil tov. Kolk, da je bilo društveno gibanje v minulemu letu jako živahno in večina zborovanj prav dobro obiskanih. Zborovalo je naše društvo l. 1908. petkrat, trikrat v Slov. Bistrici, enkrat na Črešnjecu in enkrat na Zg. Polskavi.

Blagajniško poročilo, ki nam ga je podala tov. Mila Schreinerjeva, izkazuje K 142 01 dohodkov, K 74 izdatkov, torej K 68 01 prebitka. Za vestno poslovanje ji izreče tov. predsednik zahvalo. Rač. preglednikom se izvolita tov. Krotky in Svetlin.

Za tem so se vršile volitve s sledečim izidom: Jos. Korkl. predsednik, Seb. Krotky, podpredsednik, Agica Kunejeva, tajnica, Mila Schreinerjeva, blagajničarka, odborniki: G. Polanec, I. Svetlin in M. Vršič.

Na predlog gospe Vobičeve se izvoli še tov. Hribernik v soc. odsek.

Končno izreče tov. Svetlin predsedniku Korklu v imenu učit. društva iskreno sožalje ob izgubi njegove blage in splošno priljubljene soproge; namesto venca predl. ga darovati 10 K za Ciril-Metodovo družbo.

*) Naša opazka velja enkrat za vselej — za vse in za vsakogar! Uredn.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo svoje glavno zborovanje v sredo dne 6. t. m. v Celju. Navzočih je bilo 30 članov. Našemu društvu so na novo pristopili tovarišica Bojnik iz Velike Pirošice, tovariša Delakorda iz Petrovč in Hribernik iz Teharij.

Tov. predsednik pozdravlja navzoče tovariše, novo vstopile članice in tov. A. Peska ter kaže na prikazni, ki niso za nas v novem letu nadebudne. Učiteljstvo se povsod omalovažuje, nikjer nima prave opore. Navdušuje k sklopljenju v trdno zvezo ter pozivlja opustiti letargijo, ki se je pokazala v minulem društvenem letu. Zahvalja se srčno za poverjenje zaupanja o priliki njegove izvolitve kot zastopnik v okrajni šolski svet ter obljublja storiti vse v dobrobit našega stanu, če bo njegova izvolitev potrjena. Omenja, da je s tov. Voglarjem zastopal naše društvo pri „Zavezine“ zborovanju v Gorici; tu ga je osupnilo, da je vedno večji deficit v upravi „Zaveze“, morala se bo na vsak način ustvariti remedura, zakaj dolžni smo to samemu sebi in svojemu ugledu. Priporoča nadalje podpirati stremljenja narodne stranke, propagatorico napredka, in njen na novo ustanovljeni list „Narodni Dnevnik“, ker imamo v nji zaščitnico, ki jo mora imeti vsak stan. Tudi „Učit. Tov.“ se naj podpira vključno temu, da zdaj nekako čudno nastopa.*)

Izmed društvenih zadev omenja že znano okrožnico socialnega odseka in neko častno afero.

Tov. predsednik Armin Gradišnik nato izjavlja odločno, da letos zadnjikrat sprejme častno mesto predsednika, ki ga je opravljal polnih dvanajst let, neče pa tudi sprejeti nobenega odborniškega mesta, ker ima drugega posla obilo; delal pa bo vedno zvesto za procvit društva.

Nato je prišlo letno poročilo tajnikovo, ki ga podajamo v sledečem:

Polagamo danes račun o društvenem delovanju našega društva za minulo leto. Z velikim navdušenjem smo stopili v društveno leto 1908, a naši upi in naše namere, izprožene pred letom osorej, se niso obistinile v pričakovani meri. Golo navdušenje ne rodi uspehov, enaki jih ni brez vztrajnega dela in trdnje, jeklene volje. In če hočemo biti odkritosrčni, smelo trdimo, da marsikateremu izmed nas manjka volje do dela v naši organizaciji, ker se zanaša na delo drugih. Tako ne sme biti! Vsakomur od nas je stremeti, da za ukrepljenje naše organizacije žrtvuje vse svoje razpoložljive sile, ki jih naloži kot mogočno glavnicu za povzdigo svojega stanovskega ugleda in kot trden temelj za procvit naših zanamcev na polju napredka. Ne delo posameznikov, ampak smoterno delo skupnosti more dvigniti naš ugled. Vprašam pa: Jeli se krepki ugled društva, ako se od približno 100 društvenikov zbere k napovedanemu sestanku borih 12, reci dvanajst članov? Roko na srce in tihoma vzkligni; grešil sem! Kaj takega se ne sme zgoditi v društvu, ki je bilo za zgled drugim! Dragi tovariši in drage tovarišice! Tako ne sme dalje! Ne navajte le odboru bremena na rame, kažite vsaj s svojo navzočnostjo dobro voljo, da hočete podpirati delo v društvu. In čim živahnejše bo to, tem več užitka bomo imeli sami, tem lepši naši uspehi in tem ponosnejša naša zavest, da smo storili v okviru naše organizacije vsak po svojih močeh za napredek in procvit učiteljskega stanu.

V minulem letu so bila le štiri zborovanja, eno se ni moglo vršiti zaradi prepiche udeležbe članov. Kaj enakega se v tem društvu še ni pripetilo! Na teh štirih zborovanjih je bilo skupaj 121 članov, tako da pride na vsako zborovanje povprečno po 30 članov; največ jih je bilo pri zborovanju meseca marca, namreč 33, zato je bil ta sestanek eden najvažnejših v pretečenem društvenem letu. Meseca maja je društvo tudi priredilo izlet na goro Oljko.

Število članov se je v tem letu zdatno pomnožilo. Vsi tovariši in tovarišice, ki niso bili še dozdaj člani velike jugoslovanske učiteljske organizacije, so bili po odboru pismeno pozvani k pristopu. Uspeh je bil dober, zakaj pristopilo je na novo 20 članov. Naše društvo torej šteje danes 1 častnega člana, 87 rednih in 8 podpornih članov. Naše društvo je z ozirom na veliko število članov eno najmočnejših pod okriljem „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Izmed odborovih sej je omeniti ono v Zalcu; pri tej se je sestavil poziv tovarišem nečlanom za pristop društvu, razpravljalo se je nadalje a premalem uvaževanju točke „Iz šolske prakse“ in kako priti temu v okom. govorilo se je tudi o preosnovitvi društvene knjižnice. Take odboreve seje so jako na mestu, ker razbremenijo delo, ki bi se moralo rešiti pri sestanku vseh društvenikov.

Tudi predavanja so se vršila: tov. L. Černej iz Griž je razpravljajal jako umestno temo „Razdelimo si delo in delajmo“; tov. Brinar iz Hotovelj o izpremembi „Zvezinih pravil“; tov. Štukelj iz Frankolovega pa „O dveh ekstremih“. Pri točki „Iz šolske prakse“ se je med drugim govorilo tudi o izključitvi otroka iz šole. Izreklo se je ogorčenje napram podli pisavi „Slov. Gospodarja“ zoper učiteljstvo. Mnogo se je razpravljalo tudi o prireditvi „Zvezinega jubilejskega koncerta“ v Celju. Stori se je sklep, vposlati potom naše orga-

*) Prosimo pojasnila, v čem obstoja to čudno nastopanje. Uredn.

nizacije na deželni šol. svet štaj. spomenico, naj se pri rekurzih zaradi glob neopravičenih šol. zamud ne postopa tako rahločutno, enako se je poslala spomenica, naj se tajništvo pri krajnih šolskih svetih poveri učiteljstvu.

To smo storili v minulem letu. Odpira pa se nam novo društveno leto. S trdim korakom stopimo vanj, z železno vztrajnostjo se poprimimo dela za ugled svojega stanu in za ukrepitev našega naroda. Odgrinjajmo črni zastor teme nevednosti, ki visi še razprostrt nad našim narodom, s krepko dlanjo pa odbijajmo črno tolpo, razširjajočo nazadnjaštvo med našimi rojaki.

Neizprosni boj se bije med napredkom in reakcionarstvom. Dolžnost vsakega izmed nas je, vstopiti v ta boj in prijeti za bakljo napredka, da se bo razlila svetloba prosvete v najzadnejši kotiček naše mile domovine!

Poročilo blagajničarke tov. Nike Kosijeve je bilo jako ugodno, zakaj dohodkov je bilo v minulem letu 343 21 K, stroškov pa 206 20 K, torej je še preostanka 137 01 K (vključno temu, da še 17 članov dolguje društvu). Pregledovalcem računov se izvolijo tovariši Šah, Kisliger in Hribernik.

Nato predlaga tov. Petriček v imenu društ. odbora, da se podeli tovarišu predsedniku Arminu Gradišniku za njegovo neumorno in uspešno 12letno delovanje kot društveni predsednik častno članstvo. Ta predlog se enoglasno sprejme. Tov. Gradišnik se nad vse ginjen zahvali za podeljeno mu čast.

Izvoli se potem sledeči odbor:

Predsednik tov. Ludovik Černej — Griž; podpredsednik tov. Fran Brinar — Gotovlje; tajnik tov. Rudolf Wudler — Griž; blagajničarka tov. Nika Kosijeva — Teharje; knjižničar tov. Josip Žagar — Celje; pevovodja tov. Rajko Vrečar; odborniki: tov. Ernest Slane — Petrovče in tov. Josip Čulek — St. Jurij ob južni železnici.

Novo izvoljeni predsednik tov. Černej prevzame predsedništvo ter obljublja delovati s pomočjo vseh članov za povzdigo društvenega življenja, za čast in ugled učiteljstva.

Naročiti se sklne „Slovensko Šolsko Matice“ in „Slovensko Matico“, tuintam pa kako dobro knjigo. Članarina ostane kakor dozdaj namreč 4 K. Naroči se tudi nova tajniška knjiga. Navzočega tovariša A. Peska se naprosi za kako predavanje, kar tudi obljubi storiti.

Na predlog tov. Petrička se sklne čestitati članu našega društva c. kr. nadzorniku g. Josipu Supanku na visokem odlikovanju naknadno pri tem obnem zboru (ker dozdaj ni bilo nobenega sestanka) kot izraz vsega organiziranega učiteljstva celjskega okraja.

Na predlog tov. Čulka se na novo oživotvori pevski zbor, ki bo imel prvo pevsko vajo pri prihodnjem zborovanju dne 2. svečana ob 9. uri dopoldne.

Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo dne 10. t. m. na Zidanem mostu ob znatni udeležbi v zvezi neprijetnemu zimskemu dnevu. Kot goste smo imeli radost pozdraviti gđ. Juvančičovo, g. jurista Gabra iz Rimskih toplic, tov. Košarja, popoldne pa je še došel iz Celja naš vrli tov. Gradišnik, prinašajoč pozdrave kolegov, ki so se dopoldne posvetovali v Celju.

Nanovo sta pristopili ta dan dve tovarišici, namreč vrtnarici Ciril-Metodovih vrtecv v Hrastniku gđ. Kuster in gđ. Poglajen, svoj izstop pa je pismeno naznanila gđ. Alice Koschell iz Hrastnika. Ker se čuje mnenje, da je vzrok izstopu slaba vest zaradi nekolegialnega vedenja in ker se izrazi želja, pojasni predsednik zadevo nekako tako-le: Na hrastniški šoli so dolžile tri kolegince neopravičeno slovensko učiteljstvo, da piše o njih žaljivo v političkih listih. Nadalje je vrtnarica P., ki deluje na vrtem v istem šolskem poslopiju kot omenjena nemška gospica, izročila pred kratkim nekatere učenkam letake (pod kuverto), ki jih je izdala družba sv. Cirila in Metoda, da jih ponesejo domov staršem. Gđ. Koschell je tak letak pri eni učenki konfiscirala, poslala prepis nekemu udu okr. šol. sveta, original (ali morda tudi prepis) pa izročila neki osebi, ki je tiral zadevo tudi pred sodišče.

Ali je ta zadeva ali katera druga vplivala na izstop gđ. Koschell, pač ne bo težko uganiti.

Iz poročila tajnika tov. Lebarja smo „za tem povzeli, da je šlo naše društvo v preteklem letu 66 rednih članov, katerih se je udeležilo povprečno 31 štirih zborovanj, 9 izleta na Jurkovo Lisco, mnogo tudi zborovanja na velikonočni ponedeljek v Celju, primirno število odposlancev „Zavezinega“ zborovanja v solnčni Gorici in trojica vseslovanskega učit. zleta v zlati Pragi.

Blagajnikovo poročilo ni bilo zaradi raznih prispevkov, ki jih ima društvo plačevati posebno ugodno, in se je društvu zvišala za prih. leto od 4 na 5 K, kar še vedno ni preveč, če se primerjamo n. pr. z demokraško organizacijo, kjer plačujejo sodrugi 2—3 krat večje prispevke.

Glavna točka dnevnega reda pa je bilo vsekakor predavanje tov. Košarja — ki je prihitel med nas daleč sem od ogrske meje — o „Tajni kvalifikaciji“. Njegov simpatičen nastop in temperamenten govor je izredno ugajal,

a ker bo ta vsekakor prejalislej objavljen v stanovskem listu, se ne spuščamo danes v podrobnosti.

Izrednega pomena ne le za stanovsko učiteljstvo, temveč za vse Slovenstvo na štajerskem pa utegne postati sklep našega društva glede imenovanja nemškega nadzornika in o našem postopanju v bodočnosti. Ta predlog je bil sprejet soglasno, in o njem se obvestijo v najkrajšem času pismeno vsa štajerska učiteljska društva.

Ta dan so se vršile tudi volitve novega odbora, in sicer so bili izvoljeni tovariši: Gnus, predsednik, B. Jurko, namestnik, Lebar, in tovarišica Umberger, tajnika, I. Sorčan, blagajnik, M. Rož, knjižničar; O. Moll, pevovodja ter Kuhar in Vole odbornika.

Nadalje so se izvolili sledeči tovariši v socialni odsek: Gnus, B. Jurko, Kuhar, M. Rož in Zorn ter sta se določila poročevalca za liste.

Popoldne so se zbrali udeleženci v gostilnici g. Juvančiča, mnogi smo pa pohiteli pozneje še v Radeče, kjer se je razvila prav prijateljska zabava. Med govori in pesmimi in plesom so bliskoma minile urice, in že je bilo hiteti proč od vrlih koleginj in kolegov.

Na veselo snidenje pa v Laškem trgu dne 7. sušca!

M. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 14. prosinca 1909 v mali dvorani „Narodnega doma“ v Mariboru.

Zborovanja se je udeležilo 24 članov. V običajnem nagovoru pozdravi predsednik tov. Požegar navzoče tovariše in tovarišice, želeč vsem srečno novo leto. Prav iskreno tudi pozdravi potov. učitelja „Zadružne zveze v Celju“, Miloša Stiblerja, ki je posetil naše zborovanje. Istotako čestita in se spominja odlikovanja ravnatelja Nerata in prof. Fr. Robiča, deželnega odbornika in poslanca. Obema vpošlje v imenu društva čestitko.

Preide se k dnevnemu redu. Zapisnik zborovanja dne 5. novembra se zaradi velikega posla preloži na prihodnje zborovanje.

Pretrsujejo se dopisi. Dopis tov. Peska, predsednika socialnega odseka, se odlomkoma prereštuje: okrožnica pa pride pri zborovanju meseca februarja na vrsto. Dopis zavarovalnega društva proti nezgodam se vzame na znanje in se bo primerno prejšnjim sklepom postopalo. Temu se pridruži poročilo o društvenem delovanju.

Ti le kratki posnetki predsednikovega poročila nam pravijo: Društvo šteje 16 ženskih, 42 moških in 4 častne članice. Odštevi M. Nerata, ki je tudi izvrševalni član društva, ima skupno 61 članov.

Leta 1908. so pristopili tovariši in tovarišice: Hren Anton, Kovačič Ferdo, Medved Janko, Majcen Pavlina. Izstopili so: Šel Henrik, imenovan nadučiteljem v Zrečah, Medved Janko, službujoč kot enoletni prostovoljec, in Sprager Ferdinand, preselivši se na Bizeljško. Društvenih zborovanj je bilo 5, od teh 3 sklepčna in 2 nesklepčna. Sklepi so: 1. po- višanje udnine na 3 K, 2. volitev socialnega odseka, 3. volitev dvoje upravnih odbornikov za „Zvezo“. Tovariša Lesjak in Mejovšek R, 4. preselitev društvenih zborovanj v „Narodni dom“ v Mariboru, 5. poletna zborovanja na kmetih, 6. donesek 10 K za Jan Legov spomenik, 7. donesek 10 K za knjižnico M. učit. v M., 8. pristop k zavarovalni družbi proti telesnim poškodbam, 9. resolucije glede uravnave plač na deželno zbornico in g. profesor Robiča.

Poročilo o denarnem stanju odpade na drugo zborovanje.

Volitev novega odbora ostane nerešena. Sedanj po- ožaj našega društva je klavern in tem bolj, ko švigajo zahrbtni napadi na odbor in predsedništvo. Nekolegialne izjave napram odborništvu in vodstvu rušijo društveno delovanje, tega zanos na tovarištvo in zagreni vsem, tudi iskrenim članom, vsako veselje do delovanja. Tisti skriti napadovalci: govoreč, dokler je ta in ta predsednik ali ta in ta v odboru, dotlej ne pristopimo k društvu ali izstopimo iz njega itd., ravna jo netaktno — recimo — če ne huje — in njim je 4. svečna leta 1909. dana prilika, da izpregovore svoje mnenje o društvnem delovanju, jim dana potom nove volitve odbora in predsedništva izraziti svojo voljo in željo po volilnih listkih. Torej jasno pogledj svojem u tovarišu, oziroma tovarišici v oko in v srce in stori svojo dolžnost. Stari odbor in predsedništvo pa odstopi brezpogojno. To vsem odkritim in neodkritim v presojevanje. Če bomo le eden drugega pobijali — če, pa le sovražni duhovi nam lahko zakličejo: „Mrtvi te pozdravljajo“. — A mi „Hitimo spet k vstajanju“.

Rado Mejovšek, bivši tajnik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo 14. t. m. v Ptujju svoj občni zbor. Udeležba je bila jako lepa, zbranih je bilo 36 učiteljev in učiteljic. In posebej se moram poudarjati, da so bile tokrat učiteljice prav častno zastopane. Udeležili so se zborovanja tudi taki, ki jih že dlje časa nismo videli med nami.

Ker je dosedanji predsednik tov. Žiher zaradi boleznj odložil predsedništvo, je vodil zborovanje podpredsednik tov. Pesek. Ta je v svojem nagovoru vse iskreno pozdravil ter želel, da bi novo leto bilo ugodno za naš stan in naše težnje. Izrazil je tudi svoje veselje nad

tako obilno udeležbo ter govoril na sree vsem, da bi redno zahajali k društvenim zborovanjem, zakaj okrajna učiteljska društva so korenine in deblo naše stanovske organizacije. Če ne bodo okrajna učiteljska društva krepka, bo tudi „Zveza“ in „Zaveza“ hiral. — Spominja se potem odstopivšega predsednika tov. Žihra, nadučitelja v Vurbergu, ter omenja njegove zasluge za učiteljstvo sploh in posebej za ptujsko učiteljsko društvo. Učiteljstvo je 40 let in je bil vedno zaveden, vrl tovariš; mnogo let je bil zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu ter je s svojim neustrašenim nastopom mnogo storil v korist učiteljstva. Bil je ves čas zvest, delaven član učiteljskega društva in 13 let celo predsednik. Govornik predlaga, da učiteljsko društvo za ptujski okraj imenuje tov. Žihra za njegove velike zasluge, ki si jih je pridobil za učiteljstvo in našo stanovsko organizacijo, za častnega člana. Predlagatelj je bil z velikim navdušenjem soglasno sprejet.

Nadalje se je spominjal podpredsednik odlikovanja okr. šol. nadzornika Ivana Dreflaka in sklenilo se je soglasno, da mu naj društvo čestita.

Izmed dopisov omenjam le enega, ki utegne tudi druge zanimati. Neki Karel Reidl, Werksbuchhalter, Dunaj XX., Steffleurgasse 4, naznanja, da je zaradi nesreče v rodovini prišel v stisko in bo zaradi tega razprodal svojo veliko zbirko mineralij in prosi, da bi učiteljstvo blagovolilo za učila kupiti kakše mineralije od njega. Navaja, da je zbirko ocenil dunajski vseučiliški prof. dr. I. Tschermak.

Iz letnega poročila je bilo razvidno, da šteje društvo 54 rednih, 5 častnih in 3 podporne člane (Zupančič, Možina, Petersič). Zborovanj je bilo v letu 1908. osem in pri njih 9 predavanj. Blagajničarka je navedla, da ima društvo v preteklem letu 39 K 17 h prebitka. Izvolila sta se dva pregledovalca računov, ki bosta pri prihodnjem zborovanju poročala o reviziji.

Za predsednika je bil po listkih soglasno izvoljen tov. A. Pesek. Ta je dejal, da je sicer hotel odkloniti izvolitev, ker ima že drugega dela dovolj, a soglasni volji zborovalcev se ukloni. Zahvali se za izkazano zaupanje ter pravil, da sprejme izvolitev le pod pogojem, da bodo društveni redno zahajali k zborovanjem in če bodo danes navzoči dramili zaspance, ki so tokrat ostali doma za pečko, da bodo i ti prihajali k zborovanjem. Ko so se zborovalci zavezali s svojo stanovsko besedo, da bodo to storili, izjavi tov. Pesek, da sprejme izvolitev, čemer je sledilo burno ploskanje.

Ostali odbor je bil z vzklikom izvoljen, in sicer:

Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, podpredsednik; Anton Kožuh, učitelj v Manjšpergu, I. tajnik; Ivan Sel, učitelj pri Sv. Lovrencu na D. p., II. tajnik; Marija Luknar, učiteljica v Ptuj (okolica), blagajničarka; Valentin Kajnih, učitelj v Ptuj (okolica), knjižničar; Vinko Šerona, učitelj v Ptuj (okolica), pevovodja; Angela Milčinski, učiteljica na Hajdini, odbornica in Anton Ogorelec, nadučitelj pri sv. Barbari v Haložah, odbornik.

Na predlog tov. Peska, se je določilo, da ima posle socialnega odseka vršiti odbor, pomnožen za tri člane, in sicer so se privzeli še:

Ivan Kaukler, nadučitelj v Ptuj (okolica); Marija Duler, učiteljica pri Sv. Vidu in Josip Gorup, učitelj na Polensaku.

Nato je predaval tov. M. Sotošek, nadučitelj v Zetalah v Rogatu, v imenu soc. odseka „Zveze“ o temi „Kako se uspešno prirejajo roditeljski sestanki.“ Zborovalci so pazno poslušali izborna izvajanja govornikova, ki je v jednatih besedah kazal, kako si mora učiteljstvo pripraviti tla ter kako pričeti prirejanje roditeljske sestanke, da bodo uspeli in obrodili zaželjeni sad. Že med predavanjem je kazalo pritrjevanje poslušalcev, posebno pa viharno ploskanje ob koncu govora, da je predavatelj pokazal pravo pot, po kateri nam je hoditi do vzvišenih smotrov. Predsednik se je zahvalil tov. predavatelju za njegovo izvrstno podajanje ter izrekel željo, naj bi nas tov. Sotošek še večkrat razveselil s kakim predavanjem. Tem besedam so vsi burno pritrjevali in ploskali.

Čeprav smo zborovali že nad dve uri in je poldan že minil, vendar so zborovalci pokazali izredno vztrajnost ter prosili, naj poda še tov. Pesek svoje poročilo: „Naš položaj.“ Ta je nato v kratkih jednatih besedah orisal položaj učiteljstva v Avstriji sploh in posebej še slov. na Štajerskem. Podal nam je marsikatero vezanamivo poročilo ter nas z navdušenimi besedami vnel, da bi se čimbolj oklenili svoje organizacije in da bi čimbolj delovali za prosveto naroda, zakaj v zavednosti in delu je naš spas. Viharno ploskanje je svedočilo, da je govoril iz srca in v sree.

Katere knjige in časopise si društvo v letu 1909 nabavi i. dr., se je preložilo na prihodnje zborovanje, ki bo 4. februarja. In razšli smo se ob pol eni uri, vsi zadovoljni, da je današnje zborovanje tako vrl uspelo.

Odbor je imel na to istotam kratko sejo. K obedu smo se zbrali pri Zupančiču, kjer so nas pevci razveselili s svojim krasnim petjem in kjer smo se prav dobro zabavali. A

le prehitro je potekel čas zabave, zakaj ob dveh se je začelo zopet resno delo. Socialni odsek ptujskega učiteljskega društva je imel v posebni sobi pri Zupančiču sejo, ki je trajala pol-druugo uro.

Socialni odsek se je konstituiral takole: predsednik Anton Ogorelec, nadučitelj pri Sv. Barbari v Haložah, tajnika: Ivan Sel učitelj v St. Lovrencu in Marija Duler, učiteljica pri Sv. Vidu, blagajnik pa: Josip Gorup, učitelj na Polensaku, ki je pri zborovanju in obedu nabral z listki za učiteljski sklad 28 K, kar jasno pričča o zavednosti in požrtvovalnosti učiteljstva v ptujskem okraju. V seji se je razpravljalo o položaju učiteljstva na Štajerskem ter se je napravil načrt za izvenšolsko delovanje učiteljstva v ptujskem okraju za l. 1909. Dne 14. t. m. je bil torej lep dan za učiteljstvo ptujskega okraja in upam, da vsi, ki so se udeležili ta dan zborovanja, padejo tudi 4. februarja ter da privedejo še one, ki jih takrat ni bilo. Na veselo snidenje 4. februarja.

Kdor ostane doma za pečko, kogar k zborovanju ne bo —

Politiški pregled.

*** Za slovensko vseučilišče v Ljubljani.** Kranjski deželni zbor se je baval obširno s tem vprašanjem. Glasovalo se je za vseučilišče v Ljubljani in za slovensko vseučilišče tam. Prvi predlog je bil sprejet soglasno, drugi s slovenskimi glasovi. — Poslanec Hribar je bil v Pragi, kjer se je pogajal s profesorji češkega vseučilišča, da bi se vzgajali tam profesorji za slovensko vseučilišče tako, da bi postali docentje na češkem vseučilišču.

*** Nemški krščanski socialci,** to so tisti, ki sanjajo o nekakem „Großösterreich“, so sprejeli v nižjeavstrijskem deželnem zboru predlog poslanca Axmanna, da mora biti v solah v tej pokrajini učni jezik le nemščina. Tak predlog je bil že večkrat sprejet, pa nobena vlada ga ni še predložila v najvišje potrdjenje. Češke stranke so kar vzkipele ogorčenja zaradi takega narodnega nasilja nemških krščanskih socialcev, in vsi: Mladočehi, realisti, katoliška stranka, narodni socialci in socialni demokratje so se združili v močen odpor proti Axmannovemu zakonu. Narod češki ne dopušča, da bi se kar stotisoče Čehov na Nižjeavstrijskem zaklalo nemškim krščanskim socialcem na ljubo.

*** Preoroževanje avstrogrških topničarskih polkov.** Z Dunaja javljajo, da se topničarski polki preorožijo in da so zaradi tega za mesec januar in februar pozvani na strelne vaje vsi v inozemstvu živeči topniški rezervni častniki.

*** Stavka čeških šolskih otrok na Nižje Avstrijskem.** V češkem „Narodnem domu“ se je vršil v nedeljo shod dunajskih Čehov proti lex Axmann. Zborovalci so grozili, da v slučaju sankecioniranja te predloge izbruhne štrajk 25.000 čeških šolskih otrok na Nižje-Avstrijskem. Resolucija bo izročena raznim ministrom.

*** Bodoči bosanski deželni zbor.** Bodoči bosanski deželni zbor bo imel 90 do 100 poslancev. Aktivno in pasivno volilno pravico bodo približno imeli tisti kakor v deželnih zborih avstrijskih. Volitve se bodo vršile po kurijah in po konfesijah. Po dosedanjem načrtu bi bilo razmerje mandatov, ki imajo pripasti katolikom, oziroma mohamedancem in pravoslavim, kakor 4 : 6 : 7. Če bi kurije volile 68 poslancev, bi jih katoliki po tem razmerju imeli 16, mohamedanci 24, pravoslavni pa 28. V predsedstvu imajo biti zastopane vse konfesije. Poslovnik za bosanski deželni zbor bo sestavljen po vzorcu pravilnika dunajskega občinskega sveta. Vanj se ima sprejeti tudi določba, podobna § 14. v avstrijskem državno-zborskem poslovniku. Deželni zbor bo sklican s cesarskim svojeročnim pismom, otvori ga pa šef deželne vlade.

*** Kazenska razprava proti srbskim „velezidajnikom.“** V Zagrebu se je začela razprava proti Srbom, obtoženim velezidaje. Ko je došel v dvorano dr. Frank, voditelj čiste stranke prava, so obtoženci vzklikali: Na polje! Vanj s njim! Abzugi! Srbi in Hrvati, pripadajoči srbsko-hrvaški koaliciji, pravijo, da jih je obtožnica razočarala, ker ne navaja pozitivnih dejstev.

*** Črno gora.** Iz Cetinja javljajo, da je knez Nikola zaradi sporazuma med Avstro-Ogrsko in Turčijo opustil misel na vojno. Vse čete, ki so bile na meji, so baje odpoklicane.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Belokranjsko učiteljsko društvo 80 K 20 v kot čisti dohodek jubilejskega koncerta; tov. Julij Slapšak in tov. Angela Trošt iz Vodice 4 K; tov. Miloš Roš iz Hranstnika 1 K; J. Žirovnikove „Narodne pesmi“ v decembru l. l. 113-56 K. Skupaj 198-76 K; zadnjič izkazanih 16 K; letos darovanih 214-76 K. Bog plati!

Vestnik.

Na mnoga vprašanja, ki nam dohajajo iz učiteljskih krogov glede zaupništva pri narodno-napredni stranki, odgovarjamo, da ostane v „Zavezi“ združeno učiteljstvo tudi v bodoče narodno in napredno, da pa učitelji z ozirom na znane dogodke ne morejo sodelovati kot zaupniki v narodno-napredni stranki.

„Slovenec“ z dne 13. t. m. piše: „Slovenec brez razlike mišljenja ne smemo več trpeti, da bi naša publicistika zopet okuževala z osebnim sramotanjem v strankarske namene!“ — Dobro! Kako pa imenuje „Slovenec“ svojo pisavo v listu z dne 11. t. m. (prva idrijska novica) in v listu z dne 16. t. m. (poročilo o deželnem zboru kranjskem)?! Naj nam to pojasni!

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: sl. županstvo na Viču pri Ljubljani, na račun pokroviteljine 50 K (2. rok); tov. Karel Humek iz Krškega, nabral na Božični večer 6 K; tov. Stefan Tomšič iz Ribnice, nabral na obdennem zboru Čitalnice 13 K; g. Albina Kocijančič nabrala v Bušči vasi 4-22 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Josip Lednik od Sv. Duha na Ostrem vrhu; tov. Fran Jerab iz Ospega (4 K); tov. Josip Reich iz Dola pri Ljubljani; tov. Alojzij Majcen od Sv. Duha na Ostrem vrhu; tov. I. Žagar iz Celja; tov. Ivan Spritzei iz Sv. Marjete ob Pesnici (3 K). Bog plati!

Prošnja do slovenskega učiteljstva. Prvo stvilko „Domačega ognjišča“ bi radi poslali v obilnem številu ljudem na ogled. Ker pa nimamo primernih naslovov, prosimo s tem slavno slovensko učiteljstvo po vsem slovenskem svetu, da nam blagovolijo poslati kakor hitro mogoče naslovov oseb, ki bi se utegnile narociti na „Domače ognjišče“. Čim več naslovov dobimo, tem ljubše nam bo. Dosedaj razpošiljamo „Domačega ognjišča“ nad 1300 izvodov; dal Bog, da spravimo letos število naročnikov na 2000. V ta namen pa je treba nabirati naročnikov za naš list. Zato prosimo častite tovariše in tovarišice, da blagovolijo vplivati pri svojih znaneih na to, da se jih kolikor mogoče naroči na „Domače ognjišče“. V zglede nam bodi tovariš Poljšak Albert, učitelj v Avberu, ki nam je nabral nad 40 naročnikov in pa tov. Baša Anton, učitelj v Kazljah, ki nam je prijavil tudi precejšnje število novih naročnikov. Bodi tem potom izrečena obema najsrdečnejša hvala za njihovem uspešnem delovanju. — Upravištvu „Domačega ognjišča“.

Za učiteljski sklad se je nabralo dne 14. januarja pri zborovanju učiteljskega društva za ptujski okraj 28 K po listkih. Hvala! Živeli nasledniki! Fran Voglar, blagajnik.

O politiki avstrijskih Slovanov. Dokler se ne združijo slovenski poslanci državnega zbora v celoto, ki potem tvori s katerokoli stranko večino v zbornici; toliko časa ostane Nemec naš neusmiljen gospodar in mi smo — podlaga tujčevi peti, torej — hlapeci.

Prvi sestanek obrtnih in trgovskih vajencev je priredilo učiteljstvo meščanske šole v Krškem v nedeljo, dne 17. t. m. ob pol drugi uri popoldne. V prostorni risalni dvorani so se zbrali domalega vsi vajenci, našli smo pa tudi lepo število pomočnikov in mojstrov. Med zadnjimi sta bila tudi zastopnika deželnega odbora in obrtne zadruge. Ravnatelj dr. Romih pozdravlja v imenu učiteljstva učence in obrtnike ter razloži pomen takih sestankov. Poudarja med drugim posebno tri točke: 1. Zlati čas moramo uporabiti kolikormoči dobro, saj je čas neprecenljive vrednosti in izgubljen ure ne pokličemo nikdar več nazaj. 2. Taki sestanki so potrebni v nadaljnjem izobrazbo, ker obrtnonadaljevalna šola ne zadostuje vsem zahtevam. Morala bi biti trirazredna, kar bi bilo pa le mogoče, ako bi imela za podlago meščansko šolo. 3. Ker pa človeško telo potrebuje odmora in ne more opravljati dela venomer, potrebno je, da se tuintam zabavamo. Najlejša zabava je lepo narodno petje, časih si pa priredimo veselo igro ali nekoliko telovadimo, kar nam ohrani telo čilo in zdravo ter povzdi ga samozavest. — Strokovni učitelj Makso Hočev var je nato v svojem velepoljudnem predavanju o elektriki podudarjal, kolikega pomena je poznavanje naprav, kakršne so: hišni zvonce, brzojav itd. Razložil je lastnosti magnetov, povedal, kako napravimo železo magnetno s trenjem ali z galvanskim tokom in pokazal poslušalcem najprimitivnejše priprave za proizvajanje galvanskega toka. Nato je opisal hišni zvonec in Morzejev brzojav. Pri vseh izvajanjih se je predavatelj pridno posluževal raznih aparatov, s katerimi je meščanska šola v Krškem bogato založena. Končno je pokazal še vpliv galvanskega toka na človeško telo, kar je tvorilo zanimivi razpravič vesel zaključek. Predavanju je sledilo nato petje in čitanje, ob 4. uri pa se je mlada družba razšla z zavestjo, da je preživela prijeten popoldan in s trdnim sklepom, da pridno poseča vse nadaljne sestanke. O teh bom poročal redno, če mi gospod urednik dovoli v ta namen potrebnega prostora v svojem listu.* H.

* Prav rad!

Uredništvo.

Osebnosti na Kranjskem. Zaradi bolezni je dobil dopust Leopold Armič, vodja III. mestne deške lj. šole v Ljubljani. Na njegovo mesto pride izprašana učiteljica Julija Toplakova. Suplent na salezijanski šoli v Rakovniku Leopold Kopač pride kot prov. učitelj na petrazrednico v Postojno. Zaradi bolezni je dobila dopust učiteljica Marija Mohoričeva v Šturjah in pride na njeno mesto kot suplentka absol. učit. kandidatinja Pavla Ženkova.

Šolska debata v kranjskem deželnem zboru je pokazala, da je slovenski narod največji trpin med avstrijskimi narodi, ker še do sedaj nima niti ene popolne slovenske srednje šole; pokazala je pa tudi, da je kranjski učitelj največji trpin med avstrijskimi učitelji. — Zaželeno izpremembe učnega načrta se pa ne bo dalo doseči z deželnim zakonom, ampak le z državnim.

Jaglje se pravzaprav v svoji zadnji razpravi o Slovincih glede Koroške ni veliko zmotil, ko je rekel: „Nur noch in einigen Tälern wohnenden Slowenen“. Slovinci na Koroškem bivajo sedaj kompaktno v Ziljski, Rožni in Junski dolini; te doline pa znašajo tudi celo tretjino dežele. Seveda v srednjem veku je bila cela Koroška slovenska.

Lastnosti pravega renegata. Pravi renegat sovraži svoje rojake bolj kakor tujec. Ker ga vest večkrat peče, si prizadeva z vsemi močmi in sredstvi pridobiti kolikor mogoče enakih uskovov. To se mu tudi pogostoma posreči, posebno pri siromasnih Slovincih, ker star pregovor pravi: „Armut verdirbt den Charakter“, časih je pa tudi „Habsucht“ vzrok.

Roditeljski sestanek. V nedeljo, dne 24. t. m., bo v Poljčanah prvi roditeljski sestanek. Glavni govor ima nadučitelj Čeh od Sv. Jerneja. Povabljeni so na ta sestanek vsi ljubitelji šole in mladine ob 3. popoldne.

V St. Ilju v Slovenskih goricah je razpisana služba učitelja v def. nameščenju. Prošnje je vpsolati na krajni šolski svet v St. Ilju. Nemški naval se je z vsi silo vsul na to postojanko. Obilo dela dobi tovariš, ki bi bil toli navdušen in kremenit, da bi prošil za to učit. mesto. Lep kraj, dobri ljudje in ugodna leža ob železnici. Lahko se pripeti, da zasede to učit. mesto kakšen Nemec ali nemškutar. Oglasijo se naj do 31. prosinca 1909 le starejši kompetenti.

Naše upravištvu v Ljubljani, Rimska cesta št. 7, ima v zalogi: „Zvonček“, III., IV., V., VI., VII., VIII., IX., letnik, vezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 70 h, eleg. vezan 6 K 40 h. „Zvonček“ I. in II. letnik sta pošla. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Nemški otroški vrtec v Vojniku. Kakor se je svoj čas pisalo po slovenskih listih, je ustanovil nemški „Schulverein“ otroški vrtec v Vojniku pri Celju. Ondotna trška nemška šola namreč potrebuje naraščajo, drugače bi se morala sčasoma zapreti zaradi pomanjkanja otrok. V novo ustanovljeni vrtec pa je vpisalo, kakor se nam poroča 38 slovenskih staršev svoje otroke; nemška sta 2, beri: dva. To je jasna in žalostna slika nemškega „obrambnega“ dela. Kot vrtnarica je nastavljen soproga nadučitelja Sernetza.

Razpisan študentski. Razpisan je študentski iz ustanove škofa dr. Marija Dobrile 200 kron za sinove slovanskih staršev, rojenih v zedinjeni škofiji tržaško-koprski, ki obiskujejo kako državno gimnazijo avstro-ogrske monarhije. Prošnje je vložiti do 15. februarja 1909 na škofijskem ordinarijatu v Trstu.

Listnica uredništva.

A. P.: Drugo prihodnje! Rokopis za „Zv.“ prosim takoj! Drugo uredim! Pozdravi! — Vse, ki so mi zadnje dni pisali pisma, prosim malo potrpljenja. Odgovorim jim takoj, ko pridem do potrebnega časa. — E. Gangl.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3132/08. Kranjsko. 35 1—1

V krškem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na trirazredni ljudski šoli v St. Rupertu in učiteljska služba na dvorazredni šoli v Sv. Križu pri Kostanjevici v stalno nameščenju.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 12. februarja 1909. I. Prošilec za stalno nameščenju, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpovedalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

O. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 12. januarja 1909.

Prošnja do učiteljstva.

Uradna učiteljska konferenca v Tolminu je sklenila ustanovitev potovalne ljudske knjižnice za tolminski okraj. Da se ta sklep izvrši, se obrača tozadevni odsek na vse slov. učiteljstvo s prošnjo, da mu po možnosti podpre to podjetje s tem, da daruje primerne knjige, ki se naj dopošljejo Josipu Rakovščeku pri Sv. Luciji. Imena p. n. darovalcev se svoječasno objavijo.

Pri Sv. Luciji, dne 15. januarja 1909.

Odsek potovalne ljudske knjižnice.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Čekovni promet c. kr. poštno-hran. urada št. 66.312.

Vabilo

k

V. rednemu občnemu zboru

ki bode

dne 2. februarja 1909. ob 3. uri popoldne, v zadružni pisarni
v Ljubljani, Gradišče štev. 4.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o zadružnem poslovanju.

2. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1908.
3. Poročilo nadzorstva o poslovanju, računskem zaključku in o odmeri nagrad.

4. Razdelitev čistega dobička.

5. Volitve v načelstvo in nadzorstvo.

Načelstvo.

1. Poročilo načelstva o zadružnem poslovanju.

Po IV. rednem občnem zboru (2. febr. 1908.) se je konstituiralo načelstvo v seji dne 8. februarja 1908. tako-le:
Načelnik: Ivan Bernot, c. kr. strokovni učitelj; načelnikov namestnik: Jakob Dimnik, mestni nadučitelj; blagajnik: Alojzij Kecelj, mestni učitelj; člani: Anton Likozar, šolski vodja v salezijanskem zavodu; Juraj Režek, mestni učitelj; Vita Zupančičeva, strokovna učiteljica ustanovnega zavoda za gluhoneme; vsi v Ljubljani. Zadružni uradnik je Vendelin Sadar, mestni učitelj v Ljubljani.

Zadruga je član „Zadružne Zveze v Celju“, ki izvršuje zakonito predpisane revizije.

Nadzorstvo je izvršilo glavno revizijo dne 15. septembra 1908.

Načelstvo je imelo tekom petega poslovnega leta 22 sej.

Preselila se je zadruga dne 1. septembra iz Komenskega ul. št. 17 v Gradišče št. 4. Urađuje razen praznikov vsak četrtek od 10. do 12. ure dopoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Koncem leta 1907. je bilo 323 zadružnikov s 3305 deleži; leta 1908. je pristopilo nanovo 81 zadružnikov z 1433 deleži; koncem decembra 1908 pa je postala pravoveljavna odpoved 468 deležev; izstopilo je 5 zadružnikov; tedaj je koncem leta 1908. 399 zadružnikov s 4270 deleži.

Koncem leta 1907. je bilo 102 hranilnih knjižic v vrednosti 104.311·82 K, nanovo se je izdalo 73 hranilnih knjižic, uničilo pa 14. Obstoji torej 161 hranilnih knjižic v skupni vrednosti 133.249·97 K in znaša povprečna hranilna vloga 827·63 K.

Zneski do 200 K se izplačujejo takoj, oziroma naslednji uradni dan. Za višje zneske velja 14 dnevna odpoved. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Zadruga ima pravico po § 15. svojih pravil za povečanje prometnega fonda najemati izposojila in sprejemati hranilne vloge do višine podpisanih deležev 213.500 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, akotudi ni zadružnik. Obrestujejo se po 5% in se obresti celoletno kapitalizirajo ter vračunajo od 1. in 16. vsakega meseca.

Koncem leta 1907. je bilo 302 zadružnikov-dolžnikov, ki so dolgovali 120.750·25 K. Posodilo se je nanovo 148 zadružnikom, 63 zadružnikov pa je posojila popolnoma vrnilo. Torej je dolžnikov 387, ki dolgujejo skupaj 154.293·49 K ali povprek 398·69 K.

Posojila dobivajo le zadružniki proti zadostni varnosti (§ 12. pravil) in sicer se vrača vsakih 100 K posojila (predujema na 2 podpisana pasivna deleža) po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov à 9 K — h,	12. rok	4 K 73 h
B	„ 18 „ „ „ „	17 „ „ 6 „ — „	18. „	3 „ 56 „
C	„ 24 „ „ „ „	23 „ „ 4 „ 50 „	24. „	4 „ — „
D	„ 38 „ „ „ „	37 „ „ 3 „ — „	38. „	— „ 66 „
E	„ 46 „ „ „ „	45 „ „ 2 „ 50 „	46. „	1 „ 81 „
F	„ 60 „ „ „ „	59 „ „ 2 „ — „	60. „	— „ 70 „
G	„ 70 „ „ „ „	69 „ „ 1 „ 75 „	70. „	1 „ 42 „
H	„ 85 „ „ „ „	84 „ „ 1 „ 50 „	85. „	1 „ 26 „

Zadružniki, ki prosijo za posojilo, oziroma predujem na podpisane deleže, morajo imeti vsaj en (aktiven) delež več podpisan, nego znaša posojilo, oziroma predujem.

Za načelstvo:

Načelnik:

I. Bernot s. r.

Blagajnik:

Alojzij Kecelj s. r.

2. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1908.

Prejemki.			Denarni promet.		Izdatki.	
Št.	P r e d m e t	K h	Št.	P r e d m e t	K h	
1	Gotovina 31. dec. 1907	807 13	1	Dana posojila	69497 —	
2	Vrnena posojila	35953 76	2	Deležne vloge	250 —	
3	Prejete obresti posojil	9615 11	3	Obresti deležnih vlog	371 02	
4	Deležne vloge	3852 14	4	Hranilne vloge	29134 41	
5	Hranilne vloge	52478 10	5	Obresti hranilnih vlog	164 09	
6	Izposojila	300 —	6	Izposojila	300 —	
7	Obresti naloženega denarja	35 76	7	Nagrade	1500 —	
8	Vpisnina	162 —	8	Volila	150 —	
9	Upravni prejemki	697 12	9	Upravni stroški	605 43	
10	Premijska provizija	18 15	10	Davek	150 39	
11	Prodani inventar	359 —	11	Nakupljeni inventar	365 90	
12	Prehodni prejemki:		12	Prehodni izdatki:		
	a) čekovni promet . . . K 4000—			a) čekovni promet . . . K 4000—		
	b) premije „ 414·81			b) premije „ 385·41		
	c) kolki „ 18·26			c) kolki „ 18·26		
	d) drugi prejemki . . . „ 870·19	5303 26		d) drugi izdatki „ 873·63	5277 30	
			13	Gotovina 31. dec. 1908	1815 99	
	Vsota . . .	109581 53		Vsota . . .	109581 53	

V poslovnem letu je bil promet ta-le:

Vseh prejemkov je bilo

109.581·53 K

Vseh izdatkov pa

107.765·54 „

Torej skupni promet

217.347·07 K

Naprednemu učiteljstvu!

Vsakdo bodi naročnik „Zavezinih“ listov, ki so:

VERONIKA KENDA

v Ljubljani
na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiri peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

10 34-4

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago.

Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42-4 Kolodvorske ulice št. 8.

Učiteljski Tovariš Popotnik Zvonček Domače ognjišče.

Prodaj takoj novo hišo

v Krškem zraven meščanske šole in cerkve.

Josip Strgar
klepar v Krškem.

27 3-2

JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča tvrdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestranske priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno doneče in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gld.). Ceniki gratis in franko.

Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odpošiljanjem strokovnjako preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših ploč.

Velecenjeni gospod!

Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega Čeha, da naroči svoje potrebščine pri Vaši cenj. firmi, ki ne more ž njo tekmovati nobena inozemska tvrdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdani.

Fr. V. Mohapl, ravnatelj.

L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupeev, obrnite se najprej in naravnost na našo tvrdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 33 10-1

Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje odplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili.

Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.

Na tisoče pohvalnih pism svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 4 4

Ceniki gratis in franko.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinejših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 3 6-2

RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!

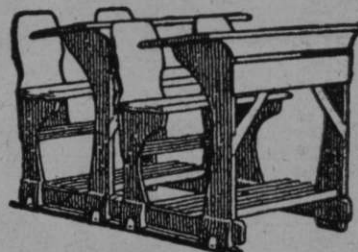

Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učencevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 2

mizarski mojster v Spod. Šiški.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42-4

Krojaška zadruga v Gorici

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

P. n.

Lansko leto smo že naznanili slavnemu občinstvu, da smo prevzeli vsled vedno večjega prometa bolj obširne prostore

v Gosposki ulici šte. 6.

Letos smo te prostore primerno preuredili, da nam sedaj omogočajo, imeti mnogo večjo in lepšo zalogo blaga nego prej. Dejstvo pa, da pri nas promet od dne do dne bolj raste, nam omogoča, da so tudi cene pri nas čudovito nizke.

Vabim vse p. n. odjemalce najspoštlivejše v našo trgovino. Prepričali se bodo, da je naša tvrdka prva ne le po kakovosti blaga, ampak da smo tudi neprekosljivi glede dobrega okusa. Zagotavljam Vas točne in solidne postrežbe in nizkih cen. Zato prosim, da si ogledate našo trgovino in zalogo.

Z odličnim spoštovanjem vdani

TEODOR HRIBAR.

Od skupička daje tvrdka 5% za učiteljsko organizacijo.

